

1. Obiekt

ZESPÓŁ DOMU MIESZKALNEGO KAMIENICA "POD KRUKAMI", OB. BUDYNKI
BIUROWE

1533

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

2. Czas powstania

1 poł. XIV w.,
2 poł. XIV -

3. Miejscowość

KRAKÓW

XV w., XVI w., XVIII w., ok. poł. XIX w.,
po 1872 r., po 1908 r., po 1912 r.

Rynek Główny 25

nr hipoteczny 14

5. Przynależność administracyjna

Dz. Śródmieście
województwo

gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1. VI. 1975 r.

Dz. Stare Miasto
województwo

powiat

8. Właściciel i jego adres

Skarb Państwa

9. Użytkownik i jego adres

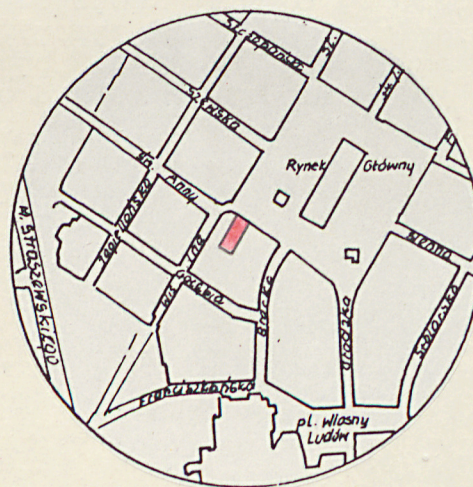
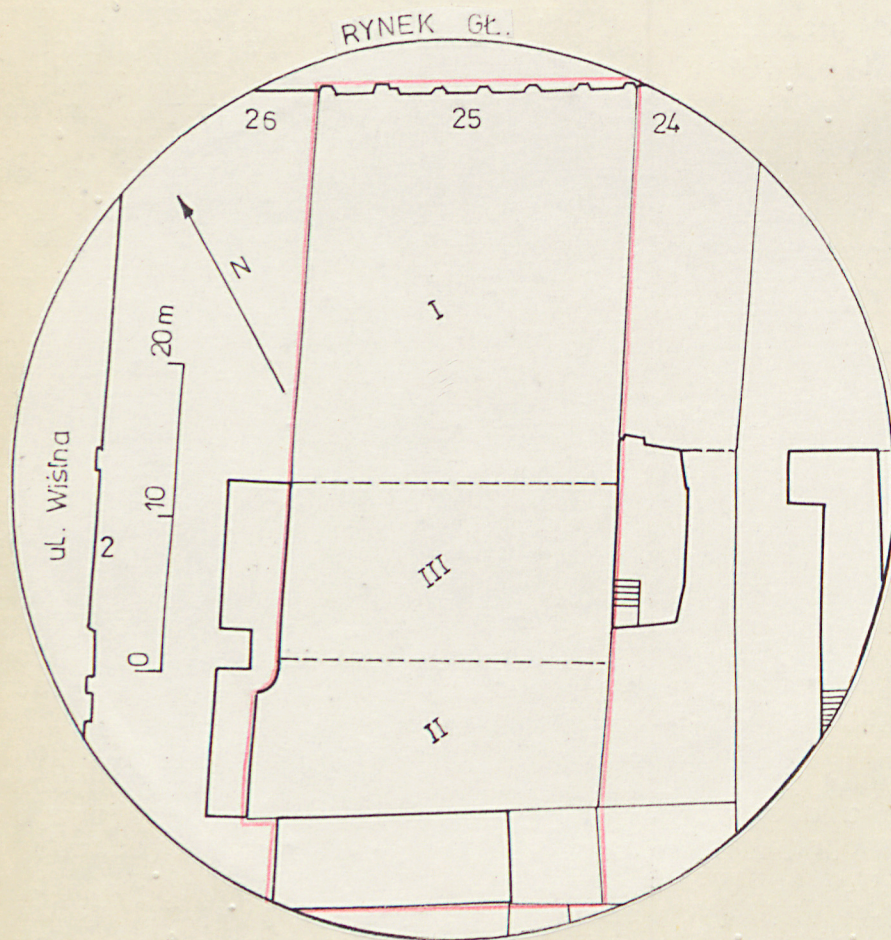
biura, organizacje estradowe

10. Rejestr zabytków

Nr A - 160

data 24.02. 1966r.

bud. historyczny

I. Budynek frontowy
II. Oficyna tylna
III. Sala widowiskowa

autor zdjęć Kazimierz Maciąg
data wykonania IV 1990 r.
miejsce przechowywania negatywów Prac. Fot. PPPKZ O/Kraków

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

W skład posesji wchodzi zabudowa-
nia dwóch, pierwotnie niezależnych
parcel (wsch. i zach.), połączonych
w 1842 r.

Parcela wsch. powstała w wyniku
podzielenia pierwotnej działki pół-
kuryjnej na trzy mniejsze, z których
środkowa stała się właśnie omawia-
ną parcelą a sąsiednia została przy-
łączona najpóźniej w 2 poł. XIV w.
do parceli zach., wydzielonej z
drugiej działki półkuryjnej. W ten
sposób parcela wsch. miała najwęż-
szy front w bloku a zach. osiągnę-
ła szerokość 3/4 kurii. Obydwie par-
cele zostały na przełomie XIV i XV
w. powiększone przez przyłączenie
pasa parceli pd. sąsiada. Murowane
budynki frontowe powstały jeszcze
w 1 poł. XIV w. a w okresie następ-
nych stu lat zostały rozbudowane do
pełnych rozmiarów, wg klasycznego
systemu krakowskiego; w późnym śred-
niowieczu powstały murowane oficyny
tylne. W XVI w. zabudowa obydwu po-
sesji przeszła gruntowną moderniza-
cję, która przyniosła przebudowę
wnętrz (klatki schodowe), nową aran-
żację tyche oraz nową formę dachów
i nową dekorację elewacji. Podobne
zmiany, lecz o mniejszym zakresie
przyniósł wiek XVIII. Proces sca-
lania zabudowy po 1842 r. zawarł
się w kilku etapach: do 1850 r.
zmieniono niewiele, po pożarze
1850 r. scalono elewacje budynków
frontowych i przebudowano wnętrza,
po 1872 r. ponownie modernizowano
wnętrza oraz ganek prowadzący do
zach. oficyny a także połączono i
przebudowano odrębne dotychczas ofi-
cyny tylne, po 1921 r. podwyższono
obydwa budynki (frontowy i oficynę)

c.d. na wkładce

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrza, wyposażenie, instalacje)

Posesja ma kształt prostokąta z lekko skośnym bokiem pd. Położona jest w
pn.-zach. ćwiartce bloku, między innymi, sąsiadującymi posesjami, przyległymi
również krótszymi bokami do Rynku Gł. Pod względem wielkości jest to druga par-
cela w bloku, po parceli przy ul. Brackiej 3/5.

Zabudowa posesji składa się z przyległego do Rynku budynku frontowego (pow-
stałego z połączenia d. budynków frontowych parceli wsch. i zach.) oraz oficyny
tylnej (powstałej w podobny sposób). Budynek frontowy zajmuje ponad poł. powie-
rzchni działki, oficyna ok. 1/4. D. podwórze zaadaptowane zostało na krytą sa-
lę widowiskową. Za oficyną znajduje się niewielkie prostokątne podwórko bez za-
budowy, należące pierwotnie do posesji przy Rynku Gł. 26/ul. Wiślniej 2.

W całej zabudowie przeprowadzono w latach osiemdziesiątych remont generalny,
przeznaczając większość pomieszczeń na potrzeby biur (wszystkie kondygnacje po-
wyżej parteru) oraz na cele ekspozycyjne i dla organizacji imprez o charakterze
masowym i kameralnym (parter i piwnice). Zastosowane metody konserwatorskie spo-
wodowały ujednolicenie i uniformizację wyposażenia wszystkich pomieszczeń (sto-
larka, posadzki, oświetlenie) i tym samym deprecjację wartości historycznych i
zabytkowych budynku.

Sala widowiskowa

Założona na terenie połączonych podwórek dwóch d. niezależnych posesji. Pro-
stokątna, nakryta stropodachem o konstrukcji stalowej (dźwigary kratownicowe),
ze szklanym świetlikiem pośrodku, osłoniętym daszkiem dwuspadowym. Na ścianach
artykulacja w postaci regularnie rozmieszczonych zdwojonych pilastrów toskań-
skich, dźwigających profilowany gzyms biegnący pod fasetą. W ścianie pd. (ele-
wacja oficyny) szeroki otwór sceny; przed nim półkoliste proscenium. Wzdłuż
ściany zach. biegnie korytarz łączący sień budynku frontowego z klatką schodową
oficyny. W zach. ścianie korytarza trzy okna rozdzielone półkolumnami toskań-
skimi. Na suficie podziały ramowe. Dekoracja korytarza zaprojektowana prawdopo-
dobnie w 1872 r. przez T. Żebrowskiego. W sali i korytarzu posadzka z płyt cera-
micznych koloru brązowego.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa 3306 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne mieszkalno-gospodarcze (XIV - XIX w. kamienica mieszczańska 2 poł. XIX, XX w. bank	17. Użytkowanie obecne usługowe (piwnice sale ekspozycyjne i pomieszczenia estradowe parter sale ekspozycyjne I- III p. biura)
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1978-1990 remont generalny. Dane o pracach przy obiektach w kartach szczegółowych.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan techniczny bez zastrzeżeń. Zespół po remoncie generalnym. Stan obiektów w kartach szczegółowych.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Skorygować granice działki poprzez przyłączenie do posesji przy ul. Wiślniej 2 podwórka znajdującego się za oficyną, pierwotnie do niej należącego. Utrzymać obecny stan i charakter zabudowy. Najwłaściwszym użytkownikiem byłyby instytucje bankowe: w swej najnowszej historii, począwszy od 1872 r. budynek frontowy mieścił bank i do jego potrzeb został adaptowany. Zabudowa po remoncie generalnym, nie wymaga interwencji interwencji budowlanej i zabiegów konserwatorskich.			

1. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania) (wybór)

Akta wiertelnicze (Revisiones quart.: akta rękopiśmienne władz budowlanych), Archiwum Państwowe w Krakowie, nr kat. 1377 (z r. 1606), 1378 (1632), 1383 (1680), 1386 (1740), 1387 (1750)

Akta Budownictwa Miejskiego (plany archiwalne), APK, sygn. Dz. I, l.sp. 19 oraz Rynek Gł. 25

K. Richter, Kadaster miasta Krakowa ...., 1862, Muzeum Historyczne m. Krakowa, sygn. R 413

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Kartografia

Plan Krakowa, tzw. Senacki, 1802-08, I. Enderle (wg Plan miasta Krakowa ...., wyd. H. Münch, Kraków 1959)
Plan katastralny Krakowa, 1848, APK, sygn. I-8
Plan sytuacyjny i niwelacyjny miasta Krakowa z 1878 r., W. Konarzewski, MHmK, sygn. 44/VIIIa

22. Bibliografia (wybór)

J. Louis, Przechadzka kronikarza po Rynku Krakowskim, Kraków 1890

Dokumentacje

G. Dreścik, Kraków. Rynek Główny. Kamienica nr 25. Wstęp na dokumentacja historyczna, mps PKZ 1975

W. Komorowski, M. Łukacz, Studium Urbanistyczno-konserwatorskie bloku nr 29 w Krakowie, mps PKZ 1990

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Waldeemar Komorowski

imię i nazwisko

data XI 1990 r.

26. Sprawdził

imię i nazwisko

data

27. Załączniki

1. 1 wkładka
2. 2 karty dodatkowe
  - a. karta budynku frontowego
  - b. karta oficyny tylnej

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
KRAKÓW	ZESPÓŁ DOMU MIESZKALNEGO KAMIENICA "POD KRUKAMI"	cd. punktu 12, 2 zdjęcia

12. W l. czterdziestych adaptowano budynek dla potrzeb NSDAP; urządzono salę widowiskową.

sala widowiskowa, część pd.-wsch.

korytarz przy sali widowiskowej,
widok od pn.

Wkładkę założył: Walde~~mar~~mar Komorowski, XI 1990 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Prac. Fot. PPPKZ O/Kraków